

nalē. Deinde cum potentes habeant vicinos Regem Persarum, & Turcam moribus & Religione diuersis, haud tutum esset subditis tyrannum constituere, & à proprio Rege desistere. Neque tamen hoc valde diuturnum esse potest quod ab vtrisque partibus intrus scilicet & extra periculum petitur: licet vnum periculum alteri opponatur resistatque: manebit quamdiu summa virtute & prudentia res agatur. At occidentale vna ratione firmissima tuebitur, si Rex ex descendens Cæsaris illis detur. Profertur aliquandiu si in plura diuidatur, si præfecti certa lege biennium non excesserint. Si qui præficiuntur, filios & maxima patrimonialia, tum vrbes in Hispania reliquerint. Si arces munitæ in India præfectis non pareant. Si togatis & pluribus scilicet senatui præfecti parere cogantur. Quæ fere omnia vt tutius regnum redunt ab intestina fraude, ita imbecillius ad externam vim.

CAPVT XVI.

De causis repugnantibus in constitutione cuiuscunque status Reipub.

QVod nullum Reipub. genus constitui potuerit perpetuum, causa est repugnantia ipsa, tum verò astra interitusque rerum & externa violentia. Verùm cæteris relictis de repugnantia ipsa solum agemus, quæ tam multiplex est, vt non solum perpetuam, sed vix diuturnam sinat esse Rempub. videntur autem repugnantia potiora genera nouem hæc. Nuptiæ, educatio, Magistratus, accusationes, Duces, hæreditas, Diuitiæ, Religio & mores. Adeò verò vnumquodque horum per se difficile videtur, vt vix sententiæ maximorum virorum constent: quinimò plerique absurdissima commenti sint. Primum igitur quod ad nuptias attinet, incommoda, quæ vnumquodque genus sequuntur videamus. Etenim absque nuptiis vix constare poterit Respub. primum quod experimentum id doceat & ratio, cum non futura sit cura generationis, multò minus nutritionis, nemine proprios filios agnoscere, incidemusque in absurdam illam promiscui coniugij legem Platonis, vt etiam more belluarum cum filiis concubamus. Sit igitur coniugium, quandoquidem non solum ad prolem, verùm etiam ad domum constituendam curamque illam quam vocamus æconomicam: aut igitur cum vna aut pluribus, pluresque cum vna & ea omnia aut cum diuortij libertate, aut absque eâ. Plures igitur viros eadem vxore potiri non conuenit: nam primum coniugij bonum aufertur ob quod institutum videtur, scilicet propriorum filiorum agnitio; impeditur etiam ex superuentu generatio. Nec erit vna

domus, quia plures viri, nec plures quia vna mulier, atque hoc dæd ab surdum est, vt vix vlla gens hunc morem tentauerit. Sequitur igitur, vt vel vnus cum vna absque diuortio coniungatur vt Christiani, aut cum diuortio vt Romani & Iudæi, aut vnus cum pluribus & diuortio vt Mahumetani: absque autem diuortio hic modus vix contingere potest, quoniam impedimenta multa & rixas sequi necesse est. Qui verò vnicâ vxore contenti sunt, & absque diuortio maximas habent difficultates & perpetuum bellum: vitia quoque tegunt atque sic fraudes committuntur, quod inseparabile sit coniugium, & plerique ob verecundiam nolunt fateri se deceptos, atque ita in perpetuò dolore viuunt. Cum verò nouerint non posse se disiungi, alteri iniuriam aut clam aut palam prout vires suppetunt, infert, coactaque necessitas amorem minuit & fastidium parit, vnde sæpe alter alteri insidias molitur, quæ omnia mala diuortium tollit, vt lege naturali vtile sit. At contra in diuortio multa mala sequuntur: amor aliarum quàm coniugis dum nouas spectant nuptias, contemptus filiorum mutatâ matre, imò odium & perniciēs, mala educatio, dissidia inter fratres, quorum matres æmulæ fuerunt, nec quicquam hoc malo grauius est. Nouerçæ priuigni lites iurgia infernus si sint maiores aliter miseria orbitas: scæmineum crudele genus nouit in odio perseverantiam, in bonis constantiam non nouit. Qui verò plures ducere vxores solent, easque repudiare possunt, multitudini consulunt. Cæterum dissidia, inter filios, quorum matres sunt inimicæ, mala educatio ob multitudinem, iniuriæ & insidia.

Diuitiarum quoque ratio non minores habet difficultates: nam si diuitiæ in pretio sint, homines earum causa fiunt improbißimi, vt nostrâ ætate. Non iudices iustitia, non amicos fides, non affines necessitas & coniunctio, non artifices iusiurandi Religio, non sacra Sacerdotes, non nobiles pudor, non medicos professio retinet, quin per omnia fanda infandaque præcipientes ruant ad ditias comparandas: non æqui iustique vlla consideratio aut pudor, aut metus, vel pietas vel misericordia, sed avaritia omnem secum improbitatem ducit ac trahit: videas funestas.....

CAPVT XVII.

De Seruis.

Seruorum duplex genus est naturale atque legitimum: cum enim quidam corpore validiore sint animo autem belluino atquo imperito, hi meritò natura serui sunt, manifestum est autem quod